

Høring - forskrift om skoleregler og skoledemokrati

Hvordan levere høringsuttalelse

Frist for å sende inn høringsuttalelse er 15. mars. [Dere leverer høringsuttalelse her](#), under overskriften «Høringer».

Dere kan også sende høringsuttalelse til Utdanningsetaten, Postboks 6127 Etterstad, 0602 OSLO. Merk høringsuttalelsen *Høringsuttalelse – forskrift om skoleregler og skoledemokrati*.

Offentlige instanser kan sende høringsuttalelse til Utdanningsetatens organisasjonsnummer 976820037. Merk høringsuttalelsen *Høringsuttalelse – forskrift om skoleregler og skoledemokrati*.

Innledning

Utdanningsetaten legger med dette fram forskrift om skoleregler og skoledemokrati i Osloskolen på høring.

Vi foreslår i stor grad en videreføring av reglene som i dag følger av forskrift om reglement for orden og oppførsel i Osloskolen (ordensreglementet). De foreslåtte endringene er:

- «forskrift om reglement for orden og oppførsel i Osloskolen» endrer navn til «forskrift om skoleregler i osloskolen»
- innføring av regler om skoledemokrati

De foreslåtte reglene om skoledemokrati viderefører i stor grad gjeldende organisering med elevråd, skoleutvalg/samarbeidsutvalg/driftsstyre og skolemiljøutvalg.

Utdanningsetaten skulle gjerne gjennomført en grundigere prosess for å utarbeide nye regler om skoledemokrati og skoleregler, hvor elevene også aktivt kunne delta. Dette er likevel ikke mulig, da endret forskrift må være vedtatt før 1. august 2024.

Gjeldende regler

Det følger av opplæringsloven § 9A-10 at:

«Kommunen skal gi forskrift om ordensreglement for den enkelte grunnskole, og fylkeskommunen skal gi forskrift om ordensreglement for den enkelte vidaregående skole.

Reglementet skal gi regler om rettane og pliktene til elevane så langt dei ikkje er fastsette i lov eller på annan måte. Reglementet skal innehalde regler om orden og oppførsel, om kva tiltak som kan nyttast mot elevar som bryt reglementet, og om korleis slike saker skal behandlast.»

Med hjemmel i ovennevnte bestemmelse, vedtok byråden for oppvekst og kunnskap 3. juli 2018 forskrift om reglement for orden og oppførsel i Osloskolen. Reglementet gjelder både grunnskole og videregående skole. Det gjelder også for voksenopplæringen, så langt det passer.

Regler om skoledemokrati og brukermedvirkning er regulert i opplæringsloven kapittel 11. Det følger her blant annet at det skal være samarbeidsutvalg, skolemiljøutvalg og elevråd på alle grunnskoler.

Oslo kommune har videre et reglement for driftsstyrer i Osloskolen. I Osloskolen så må driftsstyrene anses som samarbeidsutvalg. Reglementet er vedtatt med hjemmel i opplæringsloven § 11-1 om samarbeidsutvalg og kommuneloven § 20 nr. 4 (opphevet kommunelov). Etter det Utdanningsetaten kjenner til, så fungerer driftsstyre som samarbeidsutvalg/skoleutvalg på de fleste skolene.

Ny opplæringslov

Det følger av ny opplæringslov § 10-7 at:

«Kommunen og fylkeskommunen gir forskrift om organisering av skoledemokratiet og om rettar og plikter for elevane, mellom anna om orden og oppførsel (skolereglar).

Kommunen og fylkeskommunen kan i slike skolereglar angi kva tiltak som kan brukast når elevar bryt skolereglane, og korleis slike saker skal behandlast.»

Bestemmelsen viderefører store deler av innholdet i tidligere opplæringslov. Det er likevel tatt inn et nytt krav om at kommunen og fylkeskommunen også må forskriftsfeste regler om skoledemokrati og om retter og plikter for elevene.

Overordnet føringer for skoledemokratiet følger av § 10-4:

«Skolen skal sørgje for at elevane og foreldra får vere med på å planleggje, gjennomføre og vurdere verksemda til skolen, mellom anna arbeidet med skolemiljøet, kvalitetsutvikling i opplæringa og fastsetjinga av skolereglar. Elevane skal ikkje delta i behandlinga av saker som er omfatta av lovfesta teieplikt.

Skolen skal leggje til rette for at alle elevane skal kunne ytre seg, og oppmuntre dei til å delta i skoledemokratiet. Skolen skal også hjelpe elevane i arbeidet med skoledemokratiet.»

Organiseringen av skoledemokratiet er regulert i ny opplæringslov § 10-5. Her videreføres kravet om at alle skoler skal ha et elevråd. Ut over krav om elevråd, så åpner bestemmelsen i større grad opp for at kommunen selv kan avgjøre hvilke brukerorgan skolene skal ha sammenlignet med nåværende opplæringslov. Det er i ny lov ikke krav om samarbeidsutvalg/driftsstyre, skoleutvalg eller skolemiljøutvalg. Det kreves likevel at det på skolene skal være organ hvor brukerne er representert.

Etter § 20-3 kan kommunene og fylkeskommunene fastsette ordensregler for voksne. Bestemmelsen er ny, og det er ingen tilsvarende regulering i gjeldende opplæringslov.

Utdanningsetatens forslag

Vi foreslår at forskrift om reglement for orden og oppførsel i Osloskolen oppheves. Forskriften erstattes av ny forskrift om skoleregler og skoledemokrati i Osloskolen. Kommunens lokale forskrift vil da ha et navn («skoleregler») som samsvarer med begrepet som brukes i ny opplæringslov. Vi mener videre at tittelen på dagens lokale forskrift («orden og oppførsel») ikke vil være dekkende, når den nye forskriften ikke bare regulerer orden og oppførsel, men også skoledemokratiet.

Vi foreslår at gjeldende regler om orden og oppførsel videreføres uendret i ny forskrift. Utdanningsetaten mener gjeldende ordensreglement fungerer godt, men ser samtidig at språket kunne vært noe forenklet. Det har likevel dessverre ikke vært tid til en gjennomgang av reglene med tanke på klarspråk og tilgjengelighet.

Vi foreslår at reglementet skal gjelde for alle grunnskoler, videregående skoler og på voksenopplæringen så langt bestemmelsene passer.

Det følger av ny opplæringslov § 10-4 at skolen skal sørge for at elevene får medvirke i fastsettingen skolereglene. Av hensyn til tid, har det heller ikke vært mulig å ha en god medvirkningsprosess i forkant av høringen. Vi oppfordrer likevel elever og foreldre til å gi innspill til høringen.

Når det gjelder organisering av skoledemokratiet, så foreslår vi at dagens organisering med driftsstyre og skolemiljøutvalg videreføres.

I ny opplæringslov og i tilhørende forarbeider, er retten til elevmedvirkning styrket. Bestemmelser om både orden og oppførsel, og hvordan elev- og foreldremedvirkningen skal skje, er viktige bestemmelser for elevene. Det hadde derfor vært ønskelig at Utdanningsetaten i forkant av denne høringen og underveis i høringen, kunne ha hatt en bredere medvirkningsprosess. Dette har likevel ikke vært mulig, da det er nødvendig at nye lokale forskrifter må vedtas innen 1. august 2024.

I forslag til ny forskrift, er det tidligere henvisninger til opplæringsloven foreslått fjernet. I for eksempel ordensreglementet § 8 er det nå henvist til opplæringsloven § 9A-11 når det gjelder bortvisning. Vi mener henvisning til nasjonale bestemmelser er unødvendig. Det er videre uheldig at lokal forskrift må endres når det skjer endringer i paragrafering av nasjonale bestemmelser.

Nye regler og begreper sammenlignet med gjeldende ordensreglement, er satt i kursiv.

Utkast til ny kommunal forskrift

Forskrift om skoleregler og skoledemokrati i Oslo skolen

Hjemmel: Fastsatt av byråden for utdanning [dato] med hjemmel i lov 9. juni 2023 nr. 30 om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa §§ 10-7 og 20-3 og bystyrevedtak [dato] sak [nr] og byrådsvedtak [dato] sak [nr].

§ 1. Formål

Reglementet skal bidra til at elevene i Oslo skolen har et trygt og godt skolemiljø, som skaper trivsel, inkludering og gir et godt grunnlag for læring. *Reglementet skal videre legge til rette for at elever og foreldre får være med på å planlegge, gjennomføre og vurdere virksomheten til skolen.*

§ 2. Virkeområde

Reglementet gjelder for grunnskolene og de vidaregåande skolene i Oslo kommune.

Reglementet omfatter også voksenopplæringssentrene så langt det passer.

Reglementet gjelder i skoletiden når skolene har ansvar for elevene. Det vil si i alle typer undervisningslokaler, fellesrom og utearealer og når elevene har undervisning andre steder enn på skolens område, for eksempel i leirskoler og på andre turer i skolens regi.

Reglementet kommer også til anvendelse utenfor skoletiden forutsatt at elevenes oppførsel har tilstrekkelig tilknytning til skolen, herunder situasjoner der elever krenker hverandre og det fører til at de ikke har det trygt og godt på skolen.

I tillegg til dette reglementet gis det enkelte driftsstyre myndighet til å gi utfyllende regler for orden og oppførsel tilpasset den enkelte skoles/voksenopplæringssenters behov. Det enkelte driftsstyre kan også fastsette andre reaksjoner enn de som fremkommer i § 8, innenfor gjeldende lovverk.

§ 3. Hensynet til elevens beste og elevenes rett til å bli hørt

I alle saker som behandles etter dette reglementet, skal hensynet til elevens beste være et grunnleggende hensyn. Skolen skal også ivareta elevens rett til å bli hørt.

§ 4. Vurdering av elevens orden og oppførsel

Vurdering i orden og oppførsel skal foretas ut fra reglene om orden og oppførsel i dette reglementet samt i skolens lokale reglement. Elevens orden og oppførsel kan ikke vurderes ut fra andre vurderingsgrunnlag enn dette.

Karakterene i orden og oppførsel vil som hovedprinsipp bli satt ned ved gjentatte brudd på en eller flere regler. Karakterene kan også settes ned ved enkelthendelser dersom det gjelder et spesielt grovt brudd på reglementet.

§ 5. Regler for orden

Elevene skal

- møte presist
- følge skolens regler for melding av fravær
- møte forberedt til opplæringen
- ha med nødvendig utstyr
- gjøre arbeid til rett tid og overholde frister
- holde orden.

§ 6. Regler for oppførsel

Elevene skal vise alminnelig god oppførsel, herunder

- være til stede i opplæringen
- behandle, også på digitale medier, medelever, ansatte og andre som elevene møter i skolehverdagen med respekt uansett kjønn, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsevne, seksuell orientering m.m.
- bidra til et godt skolemiljø
- rette seg etter beskjeder fra skolens ansatte
- ta godt vare på skolens eiendeler
- vise nettvett og følge skolens regler for bruk av mobiltelefoner, datautstyr og digitalt utstyr
- følge skolens regler for bruk av hjelpemidler og spesialutstyr.

Oppførsel og opptreden som ikke aksepteres

- å mobbe eller på andre måter krenke andre
- å utøve eller true med fysisk vold
- å fuske eller forsøke å fuske
- å ha med, bruke eller være påvirket av alkohol, narkotika eller andre rusmidler
- å røyke eller bruke tobakk/snus (voksenopplæringsentre kan i lokalt reglement tillate bruk av røyk/tobakk/snus på nærmere angitte områder dersom senteret ikke har elever som får opplæring etter opplæringsloven § 3-1 (før fylte 25 år))
- å ha med og/eller benytte farlige gjenstander
- å bruke plagg som helt eller delvis dekker ansiktet.

§ 7. Inndragning av gjenstander

Ulovlige gjenstander skal inndras og overlates til politiet.

Gjenstander (eksempel mobiltelefoner) som brukes i strid med det lokale ordensreglementet, kan midlertidig inndras. Det samme gjelder dersom eleven har med seg gjenstander som etter dette reglementet, eller det lokale ordensreglementet, ikke aksepteres.

Dersom skolen inndrar røyk/tobakk/snus eller alkohol fra umyndige elever, bør disse gjenstandene leveres til foreldrene.

§ 8. Reaksjoner ved brudd på reglene for orden og oppførsel

Osloskolen vil benytte følgende reaksjoner ved brudd på reglene for orden og oppførsel:

1. anmerkning
2. skriftlig advarsel til elev

3. skriftlig melding til foreldre/foresatte
4. pålegg om å utføre oppgaver før eller etter skoletid for å rette opp skader som eleven er ansvarlig for
5. bortvisning fra undervisningen for en opplæringsøkt, men ikke mer enn to klokketimer
6. bortvisning for resten av dagen
7. bortvisning fra undervisningen for lengre tid enn resten av dagen
 - inntil tre dager på 8.-10. årstrinn
 - inntil fem dager i videregående skole
 - resten av skoleåret i videregående skole
8. midlertidig eller permanent skolebytte

Fysisk refsing og kollektiv avstraffelse er ikke tillatt.

Eleven plikter å overholde ilagte reaksjoner. Ved manglende overholdelse kan eleven ilegges nye reaksjoner.

§ 9. Anmeldelse av straffbare forhold

Skolen vil normalt anmelde straffbare forhold til politiet. For mindre alvorlige forhold skal skolen foreta en konkret vurdering av om anmeldelse er hensiktsmessig.

Skolen bør vurdere bruk av gjenopprettende prosess i regi av konfliktrådet.

§ 10. Erstatningsansvar

Ved skade eller skadeverk på skolens eiendom eller utstyr kan eleven og/eller elevens foreldre/foresatte bli holdt erstatningsansvarlige. Det samme gjelder ved tap av undervisningsmateriell.

§ 11. Saksbehandling ved bruk av reaksjoner

Ved bruk av reaksjoner gjelder følgende saksbehandlingsregler:

- Skolen skal sørge for at avgjørelsen tas på et forsvarlig grunnlag.
- Eleven har rett til å forklare seg muntlig for den som skal ta avgjørelsen. Skolen skal sørge for at eleven får snakke med noen han/hun stoler på og i en situasjon som oppleves trygg.
- Avgjørelsen skal begrunnes (ved avgjørelse av særlig betydning skal begrunnelsen gis skriftlig).
- Før avgjørelse om bortvisning blir fattet skal skolen ha vurdert om det er mulig å bruke andre reaksjoner eller hjelpetiltak.
- Rektor avgjør om reaksjonene i § 8 nr. 4, 6, 7 første og andre strekpunkt skal benyttes. Rektor eller den rektor delegerer det til avgjør om reaksjonene i § 8 nr. 1–3 og 5 skal benyttes. Direktøren for Utdanningsetaten avgjør om reaksjonene i § 8 nr. 7 tredje strekpunkt og nr. 8 skal benyttes.
- I alvorlige saker skal mindreåriges foreldre/foresatte varsles så langt det er mulig. Før foresatte varsles, skal eleven ha blitt hørt i trygge omgivelser.

Foreldre/foresatte til elever på årstrinnene 1–7 skal varsles før det blir satt i verk bortvisning for resten av dagen.

Reaksjonene i § 8 nr. 6–8 er å anse som enkeltvedtak, og må i tillegg følge saksbehandlingsreglene for enkeltvedtak i forvaltningsloven.

12. Organisering av skoledemokrati

Det skal på hver skole være et driftsstyre i henhold til reglement for driftsstyrene i Oslo skolen.

På hver grunnskole skal det være et foreldreråd der alle foreldre som har barn i skolen, er medlemmer.

På hver skole skal det være et skolemiljøutvalg. I skolemiljøutvalget på grunnskolen skal elevene, foreldrerådet, de ansatte, skoleledelse og kommunen være representerte. Skolemiljøutvalget skal være sett sammen slik at representantene for elevene og foreldrene til sammen er i flertall. På videregående skole skal ikke foreldrene være representerte. Elevene skal da ha flertall i utvalget.

Elevrepresentantene skal ikke være til stede når saker som er omfattet av taushetsplikt blir behandla i skolemiljøutvalget på grunnskolen. Når elevene ikke er til stede, skal foreldrerepresentantene ha dobbeltstemme tilsvarende bortfallet av elevrepresentantene sine stemmer, eller tallet på foreldrerepresentanter økes tilsvarende.

Det skal være elevråd på alle grunnskoler og videregående skoler i samsvar med opplæringsloven.

§ 13. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft fra 1. august 2024. Samtidig oppheves forskrift 1. august 2018 nr. 2295 om ordensreglement for orden og oppførsel i Oslo skolen.